

UNIUNEA EUROPEANĂ – ÎNAINTE ȘI DUPĂ BREXIT

THE EUROPEAN UNION – BEFORE AND AFTER BREXIT

*General-locotenent (r) prof. asoc. dr. Constantin MINCU**

Rezumat: Autorul prezintă, pe scurt, datele principale ale istoriei construcției Uniunii Europene, care au fost țările promotoare și liderii mai importanți ale acestora. Sunt prezentate instituțiile principale ale Uniunii Europene și atribuțiile Parlamentului European. Se încearcă o descriere a dezvoltării conceptului de Spațiul Schengen și se relevă unele dificultăți actuale legate de criza migrațiilor.

Așa cum se știe fiecare activitate umană are și critici. La punctul 6 sunt prezentate, sub rezerva verificării de către cititori, a unor puncte de vedere exprimate de eurosceptici și euro critici. În final sunt aduse în atenție unele aspecte ale posibilelor evoluții ale organizației în următorii ani.

Aducem în atenție un scurt istoric al ieșirii Marii Britanii din Uniunea Europeană și consecințele multiple ale acestui gest (BREXIT).

Cuvinte-cheie: Uniunea Europeană; Comisia Europeană; Parlamentul European; Spațiul Schengen; Brexit; România.

Abstract: The author briefly presents the landmarks of European Union history, the countries which have been promoting it and its most important leaders. Also, it outlines the main institutions of the European Union and the terms of reference of the European Parliament. It describes the development of the 'Schengen Space' concept and it reveals some current difficulties related to the migrants' crisis.

As everybody knows each human activity has its critics. Thus, chapter 7 provides the views expressed by Euro-sceptic people, the Euro critics, which should be checked upon by the readers. Finally, the article brings to readers' attention some aspects of possible developments of the organization in the coming years.

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru în Consiliul Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, Vicepreședinte al Secției de Științe Militare, tel: 0722 303 015, E-mail: mincu_constantin@yahoo.com

Thus, we bring to your attention a brief history of the Great Britain exit from the European Union (BREXIT) and its multiple consequences.

Keywords: *European Union, European Commission, European Parliament, Schengen Area, Brexit, Romania.*

Introducere

Abordarea, în acest articol, a unor aspecte privind istoricul Uniunii Europene, prezentul destul de agitat și viitorul care se întrevide plin de provocări, poate fi de interes pentru cei care sunt preocupați de problemele majore ale organizației, dar și pentru simplii cetățeni din țările membre, inclusiv pentru cei din România.

Începând cu anul 2008, (debutul crizei economice) și până astăzi Uniunea Europeană a fost supusă la multe încercări care, toate la un loc, au slăbit coeziunea între membrii săi și au pus la grea încercare pe liderii mai importanți, în special pe cei din Germania, Franța și Marea Britanie.

În opinia multora lipsesc liderii puternici și vizionari care să ofere perspective mai clare de dezvoltare și integrare a construcției europene, într-un mediu geopolitic tot mai complicat, atât la nivel global, cât și regional.

La toate aceste probleme s-au adăugat complicatele negocieri și demersuri făcute pentru ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană (23 iunie 2016 – 31 ianuarie 2020).

1.Precursori

• **Dante Alighieri** (29.05.1265 – d. 14.09.1321) în *Divina Comedie* vede o *Europă unificată*, aflată sub conducerea unui suveran aflat deasupra celorlalți suverani, limba comună – latina, moneda comună – florinul.

• Secolul XVII **Ducele de Sully** (1597 – șeful administrației financiare a regelui Henric al IV-lea al Franței) în *Grand Dessin* a lansat ideea unui *corp politic al tuturor statelor Europei* (pace + comerț).

• **Immanuel Kant**, în 1795, a elaborat un *Proiect de pace eternă*, bazat pe o federație de state libere, având o constituție de tip republican.

• **Victor Hugo** în 1849, spune că „*va veni o zi când vom vedea aceste două grupuri imense, Statele Unite ale Americii și Statele Unite ale*

Europei, unul în fața celuilalt, întinzându-și mâinile unul celuilalt peste mări, schimbând produse, comerț, industrie, arte, genii ...”.

• O Europă unită a existat efectiv pe timpul Imperiului Roman (cuprindea și nordul Africii, Asia Mică, Turcia, dar și Israelul).

• **Napoleon** a încercat unificarea Europei sub autoritatea Franței, dar împotriva voinței popoarelor, ceea ce a provocat explozia naționalismelor europene.

• **Saint Simon** (1760-1825) prevedea în 1814, constituirea Europei în jurul unei alianțe Franța-Anglia, condusă de un monarh „*lider științific și politic*”¹.

• Și alți vizionari au formulat proiecte de unificare a Europei. După Primul Război Mondial, **Aristide Briand**, în 1929, în Adunarea Generală a Societății Națiunilor, a propus să se constituie *un fel de legătură federală* între națiunile europene.

• **În 1944**, reprezentanții mișcărilor europene de rezistență, reuniți în Elveția, au elaborat un program european care statua că, realizarea unei reuniuni de state suverane, separate prin frontiere politice și vamale este imposibilă, afirmând că doar o *federație europeană* ar putea înlătura cauzele celor două războaie mondiale.

• **În 1946**, **Winston Churchill**, la Universitatea din Zürich, a susținut ideea unor **State Unite ale Europei**, construite în jurul Franței și Germaniei, sub auspiciile Marii Britanii și ale SUA.

• **În 1947**, mai multe mișcări care militau pentru unitate europeană au format **Comitetul Internațional de coordonare a mișcărilor pentru unificarea Europei**. Primul Congres European ținut la Haga în 1948, care a reunit peste 800 de delegați din 19 țări, a formulat ideea unei **zone europene de comerț liber** și a necesității de creare a unor **instituții europene** – Un Parlament European și o curte de justiție. Richard Coudenhove Kalergi a creat mișcarea „*Pan Europa*”²

¹ Adrian Năstase, *Europa quo vadis?*, Editura Monitorul Oficial, București, 2003.

² Ion Ignat, *Uniunea Europeană – de la Piața Comună la moneda unică*, Editura Economică, București, 2002.

2.Uniunea Europeană înainte de Brexit (1947-31.01.2020)

• Este unanim recunoscut că la baza înfăptuirii Uniunii Europene se află *Planul Marshall* care a creat condițiile unui sistem de cooperare economică care a permis primele proiecte de integrare europeană.

Competiția SUA versus URSS pentru Europa a accelerat eforturile SUA pentru sprijinirea politică, economică și financiară a Greciei, Turciei, Marii Britanii, Franței, Italiei și Republicii Federale Germane.

• **La 12 iunie 1947**, la inițiativa Marii Britanii și a Franței a avut loc la Paris o conferință care s-a finalizat cu constituirea unui **Comitet European de Cooperare Economică (CECE)**, ce a avut menirea de a realiza un studiu privind necesitățile europene de import din zona dolarului. Studiul a fost aprobat în conferința din 22 septembrie 1947, și a fost transmis în SUA.

• **La 3 aprilie 1948**, președintele SUA a semnat **Legea asistenței externe (Foreign Assistance Act)** prin care era susținut **Programul de Recuperare Europeană**. În acest fel a demarat oficial Planul Marshall. A fost creată Administrația de Cooperare Economică (CECA), agenția federală pentru organizarea ajutorului, aceasta funcționând până la 30 septembrie 1951.

• **La 16 aprilie 1948**, s-a semnat la Paris convenția constitutivă a **Organizației Europene de Cooperare Economică (OECE)**, ca agenție europeană a Planului Marshall, având ca membri fondatori 16 state europene: Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Portugalia, Marea Britanie, Suedia, Turcia, Republica Federală Germania și Spania. SUA și Canada au fost admise ca membri asociați, iar Iugoslavia a primit Statut de observator³. Ajutorul dat de SUA Europei, între 1949 și 1961, a fost de peste 30 miliarde de dolari.

• Startul construcției europene a fost dat de ministrul de externe francez **Robert Schuman** care, la 9 mai 1950, întrun discurs, la aniversarea a 5 ani de la victoria asupra fascismului, a propus crearea unei *înalte autorități* supranaționale, care să dirijeze producția și desfacerea oțelului și cărbunelui în Europa. În baza propunerii lui Schuman se afla **planul elaborat de Jean Monnet**. Ideea era mai veche și fusese lansată de **Konrad**

³ *Ibidem*, p. 14-19.

Adenauer, cancelarul democrat-creștin care a reconstruit Germania după cel de-Al Doilea Război Mondial⁴.

• **La 16 aprilie 1951**, la Paris, Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg au semnat **Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO)**, intrat în vigoare la 23 iulie 1953.

• **La 26 mai 1952**, aceleași 6 state fondatoare CECO au semnat **Tratatul instituind Comunitatea Europeană de Apărare (CEA)**, sub forma unei organizații supranaționale cuprinzând un **Comisariat**, un **Consiliu de Miniștri**, o **Curte de Justiție** și o **Adunare Parlamentară**. Acest tratat CEA nu a mai fost pus niciodată în aplicare urmare a faptului că, în 1954, Adunarea Națională Franceză nu l-a ratificat.

• **În 1953, Adunarea Parlamentară a CECO** a elaborat un proiect de tratat privind o **comunitate politică**. Comunitatea Europeană, astfel înființată, avea competență generală în domeniile politicii economice, al securității și politicii externe, urmând ca în doi ani să absoarbă CECO și Comunitatea Europeană de Apărare⁵.

• **Conferința la nivel înalt de la Messina (Italia)** din 1955, a decis ca viitorul cooperării europene să se bazeze pe integrarea economică și, în special, pe realizarea unei piețe comune între statele membre. În acest scop a fost constituit un comitet interguvernamental, condus de ministrul de externe al Belgiei, Paul-Henri Spaak. Raportul întocmit de acest comitet a stat la baza proiectului de **Tratat pentru înființarea Comunității Economice Europene (CEE)**.

• **În 1957, la Roma**, au fost semnate **Tratatul instituind Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA) sau Euratom**.

• **Prin Tratatul de la Bruxelles**, din 8 aprilie 1965, cunoscut sub numele de **Tratat de fuziune**, s-a realizat unificarea executivelor celor 3 comunități (cele 3 Consilii de Miniștri ale CEE și CEEA) și a Înaltei Autorități (CECO), acestea fiind înlocuite cu un Consiliu de Miniștri și o Comisie.

⁴ Adrian Năstase, *op. cit.*, p. 28.

⁵ *Ibidem*, p. 35.

• **În 1972, Marea Britanie a aderat la Comunitatea Economică Europeană (CEE)**

• **Urmare a summit-ului de la Paris**, din decembrie 1974, începând cu anul 1975, șefii de state sau de guverne s-au reunit de trei ori pe an, în cadrul **Consiliului European** (acesta este un alt organism decât Consiliul Europei), pentru definirea liniilor politice generale ale Comunității.

• **În anul 1976**, Consiliul a aprobat condițiile pentru alegeri directe pentru Parlamentul European, și s-a semnat **Actul privind alegerea reprezentanților Adunării prin sufragiu universal direct**. Primele alegeri au avut loc în iunie 1979.

• **În 1985, Lordul Cockfield**, comisarul european pentru **Piața Internă**, a dat publicității **Carta Albă**, document care a pus bazele unui program legislativ, în vederea realizării pieței interne, obiectiv propus să se realizeze până la 31 decembrie 1992.

• **În anul 1986**, prin **Actul Unic European (AUE)**, care a încorporat Carta Albă, s-a făcut prima mare reformă a **Tratatelor Comunităților**. AUE a avut ca obiectiv finalizarea așa-numitei piețe interne, definită ca **o zonă fără frontiere interne în care este asigurată libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalului**. Tratatul a intrat în vigoare în 1987.

• **Au fost stabilite Prevederile majore ale Actului Unic European**, printre care se menționează „*Declarația că piața internă a CE urma să fie completă până la 31 decembrie 1992, și că toate barierele care mai existau în calea comerțului intracomunitar urmau să fie înlăturate*”⁶.

• **La 7 februarie 1992**, s-a semnat **Tratatul de la Maastrich**, convenit în decembrie 1991, când s-a stabilit cadrul realizării Uniunii Economice și Monetare, și care, a intrat în vigoare **în noiembrie 1993, cunoscut ca Tratatul asupra Uniunii Europene (TUE)**. Acesta și-a definit o serie de obiective⁷.

Formele de cooperare instituite prin TUE sunt structurate de **3 piloni**:

- cele trei comunități europene: CECO, CEE și EURATOM;

⁶ Steven McGiffen, *Uniunea Europeană, Ghid Critic*, Editura Monitorul Oficial, 2007, p. 8.

⁷ Marin Voicu, *Drept comunitar – teorie și jurisprudență*, Editura Ex. Ponto, Constanța, 2002.

- politica externă și de securitate comună (PESC);
- justiția și afacerile interne (JAI).

• **În 1995**, a avut loc o nouă extindere – **Austria, Finlanda și Suedia**.

• **Pregătirea extinderii prin includerea țărilor din centrul și estul Europei** a fost încredințată unei noi **Conferințe Interguvernamentale (CIG)**, sub președinția italiană. **CIG** a avut ca obiectiv revizuirea **Tratatului de la Maastricht**. Finalizarea a avut loc prin **Tratatul de la Amsterdam**, semnat în octombrie 1997, și care a intrat în vigoare la 1 mai 1999, când au fost stabilite importante obiective pentru consolidarea și extinderea **Uniunii**.

• **După adoptarea Tratatului de la Amsterdam** au formulat cereri de aderare **România, Cehia, Slovacia, Ungaria, Polonia, Bulgaria, Slovenia, Estonia, Letonia și Lituania**. Cu privire la aceste cereri **Comisia** a adoptat **Agenda 2000**.

• **O nouă modificare a tratatului privind Uniunea Europeană**, a Tratatelor care instituie Comunitățile Europene și unele acte asociate a avut loc prin **Tratatul de la NISA din 7-11 decembrie 2000**, intrat în vigoare în ianuarie 2003. Tratatul s-a concentrat pe o extindere fără precedent și stabilirea unor noi obiective majore.

• **Deoarece nici Tratatul de la NISA** nu a putut rezolva problemele cu care se confruntă construcția comunitară, prin **Declarația de la Laeken**, din 2001, a fost instituită **Convenția europeană**, care a avut ca scop redactarea unui text constituțional care să răspundă, în mod real, nevoilor comunității europene.

• **La 28 februarie 2002**, la Bruxelles, **Convenția europeană** a reunit reprezentanții a 28 de state (incluzând Turcia), ai Comisiei Europene și Parlamentului European. A fost adoptat proiectul noului **Tratat Constituțional**.

• **La 29 septembrie 2003**, Consiliul de Afaceri Generale și Relații Externe, alcătuit din miniștri de externe ai statelor membre, a decis convocarea CIG la data de 4 octombrie 2003. **România, Bulgaria și Turcia** au participat cu statut de observator. Datorită divergențelor apărute între participanți proiectul nu a putut fi adoptat.

Urmare a unor formule de compromis, acceptate de toți participanții, a fost posibilă încheierea CIG la Consiliul European din 18 iunie 2004, prin adoptarea proiectului de **Tratat Constituțional**, care, din motive istorice, a **fost semnat la Roma, la 29 octombrie 2004**. Denumirea completă a Tratatului este **Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa** (numit și **Constituția de la Roma**). Sunt incluse multe schimbări de esență. Respinsă de Franța și Olanda, a trebuit un nou compromis.

• **Soluția a venit din partea Germaniei** care a deținut președinția Consiliului de Miniștri al Uniunii Europene în semestrul I al anului 2007, și a constat în adoptarea, la Lisabona, a unui **Tratat de reformă al Uniunii Europene** (Documentul este important și merită o atenție aparte din partea celor interesați).

Tratatul a fost aprobat mai întâi în reuniunea informală a Consiliului European din 13 octombrie 2007, de la Lisabona și apoi în ședința Consiliului European din 13 decembrie 2007, de la Lisabona.

Tratatul de la Lisabona a fost respins de **Irlanda**, fapt care a pus sub semnul întrebării adoptarea sa. Referendumul a fost reluat și, la data de **3 octombrie 2009, 67,3% dintre irlandezi** au votat în favoarea **Tratatului de la Lisabona**. Unele probleme au fost și cu **Regatul Unit, Polonia, Cehia și Ungaria**.

• **La 1 ianuarie 2007, are loc aderarea României și Bulgariei la Uniunea Europeană.**

3. Aderarea României la Uniunea Europeană

• **România a avut legături cu Uniunea Europeană înainte de 1989.** În anul 1980, s-a semnat un **Acord pentru crearea Comisiei mixte România - UE**.

• **În anul 1993, s-a semnat Tratatul de asociere între România, pe de o parte, și Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de altă parte**, care a intrat în vigoare la 1 februarie 1995, pentru o perioadă de 5 ani, fiind prelungit ulterior cu încă 5 ani. Tratatul stabilea o serie de obiective politice, economice, financiare, culturale și de altă natură.

• **Prin semnarea Tratatului din 25 aprilie 2005, România a trecut de la statutul de stat candidat la statutul de stat în curs de aderare.**

• **În vederea aderării până la 1 ianuarie 2007, România a fost supusă unui proces de monitorizare.** Primul raport de monitorizare a fost

publicat de Comisie în data de 25 octombrie 2005. În 2006, au mai fost două rapoarte. **Raportul Moscovici prezentat Parlamentului European la 29 noiembrie 2006**, a recomandat primirea României în UE, care a avut loc, așa cum s-a preconizat, **la 1 ianuarie 2007**.

4. Instituțiile Uniunii Europene

• **Diversele comunități și structuri înființate** începând cu anul 1947, au evoluat în timp, până la situația de astăzi.

• **În prezent, instituțiile politice ale Uniunii Europene sunt:**

- **Parlamentul European;**
- **Consiliul European;**
- **Consiliul de Miniștri ai UE (denumit uzual Consiliul);**
- **Comisia Uniunii Europene;**
- **Curtea Europeană de Justiție;**
- **Curtea Europeană de Conturi;**
- **Controlul European pentru Protecția Datelor;**
- **Banca centrală Europeană;**
- **Banca Europeană de Investiții (BEI).**

Particularitățile acestor instituții nu permit încadrarea lor precisă, potrivit separației puterilor statului (legislativă, executivă și judecătorească).

Înțelegerea corectă a atribuțiilor și structurii instituțiilor politice necesită, pentru cei interesați, solicită un studiu aprofundat asupra documentelor de bază, ușor de găsit pe **site-urile UE, Parlamentului României și Guvernului României**.

În acest articol ne rezumăm la Parlamentul European.

Parlamentul European reprezintă, în viziunea Tratatului de la Roma, din 1957, **popoarele statelor reunite în cadrul Uniunii Europene**.

Primele alegeri directe pentru Parlamentul European au avut loc în iunie 1979. Numărul de mandate este repartizat pe țări, în funcție de mărimea acestora.

Începând cu 2004, 338 milioane de alegători din cele 25 de state membre ale Uniunii Europene își aleg cei 732 de reprezentanți în Parlamentul European (această cifră a fost stabilită prin Tratatul de la Nisa, intrat în vigoare la 1 februarie 2003).

Legitimată prin vot universal direct și ales pentru un mandat de 5 ani, Parlamentul European și-a sporit continuu influența și puterea prin

intermediul unei serii de tratate. Acestea, în mod special Tratatul de la Maastricht din 1992, și Tratatul de la Amsterdam din 1997, au condus la transformarea Parlamentului European dintr-un organism pur consultativ într-un parlament cu puteri legislative similare celor exercitate de parlamentele naționale.

Prin Tratatul de la Nisa, intrat în vigoare la 1 februarie 2003, s-a stabilit un număr maxim de 732 de membri ai Parlamentului.

Cum funcționează Parlamentul European

Parlamentul European este singura institutie comunitară ale cărei ședințe și deliberări sunt publice. Dezbaterile, avizele și rezoluțiile acestuia sunt publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Președintele reprezintă Parlamentul la evenimentele cu caracter oficial și în relațiile internaționale, prezidează sesiunile plenare ale Parlamentului precum și întâlnirile Biroului și ale Conferinței Președinților.

Biroul este organul de reglementare în ale cărui atribuții intră bugetul Parlamentului și problemele administrative, organizatorice și de personal.

Conferința Președinților reunește Președintele Parlamentului și președinții grupărilor politice și este organul politic al Parlamentului. Conferința Președinților stabilește ordinea de zi a ședințelor plenare, fixează calendarul activităților desfășurate de organismele parlamentare și stabilește competențele comisiilor și delegațiilor parlamentare, precum și numărul membrilor acestora.

Parlamentul are trei funcții esențiale:

- alături de Consiliul Uniunii Europene, are atribuții legislative, adică adoptă legislația Uniunii (regulamente, directive, decizii). Participarea sa la procesul legislativ contribuie la garantarea legitimității democratice a textelor adoptate;

- împarte autoritatea în domeniul bugetar cu Consiliul Uniunii Europene, prin urmare poate modifica cheltuielile bugetare. În ultimă instanță, adoptă bugetul în întregime;

- exercită un control democratic asupra Comisiei. Aprobă desemnarea membrilor Comisiei și are dreptul de a cenzura Comisia. De asemenea, exercită un control politic asupra ansamblului instituțiilor.

Sediul Parlamentului European este la Strasbourg, unde se țin ședințele o săptămâna în fiecare lună. Unele ședințe se țin la Bruxelles, iar Secretariatul General se află în Luxemburg.

5. Istoricul și dezvoltarea conceptului de spațiul SCHENGEN

• **La data de 14 iunie 1985**, Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania și Franța au semnat un Acord lângă localitatea luxemburgheză Schengen (care a dat denumirea documentului și ulterior, a spațiului format din statele membre). **Acesta a fost numit și Schengen I.**

• Scopul **Acordului între Statele Uniunii Economice Benelux al R.F. Germania și al Republicii Franceze privind eliminarea graduală a controalelor la frontierele comune** era eliminarea controalelor la frontierele interne și armonizarea controalelor la frontierele externe. În prezent 25 de state europene sunt membre depline ale Acordului Schengen. Lipsesc România și Bulgaria.

• **La data de 19 iunie 1990, se semnează Convenția de aplicare a Acordului de la Schengen, sau Schengen II.** Prin document se clarifică în mod unitar o serie de termeni, regimul de vize, problemele poliției și ale securității spațiului, se definește Sistemul Informatic Schengen (SIS), transportul și circulația mărfurilor și protecția datelor cu caracter personal. Totodată, se instituie un **Comitet Executiv**, a cărui misiune generală este de a asigura aplicarea corectă a Convenției.

• **În 2005, se aprobă Tratatul de la PRUM (Schengen III)**, intrat în vigoare în 2007. Tratatul se concentrează, în principal, asupra îmbunătățirii schimbului de date dintre autoritățile de aplicare a legii din statele semnatare și acoperă trei domenii reglementate de legislația europeană: terorismul, criminalitatea transfrontalieră și migrația ilegală.

• **Potrivit articolului 4 al Protocolului**, cuprins în Tratatul de aderare a României și Bulgariei la Uniunea Europeană, pentru cele două state dispozițiile acquis-ului Schengen, care au fost integrate în Codul Uniunii Europene, actele care se întemeiază pe acesta sau care sunt conexe acestuia, enumerate în **anexa II din Protocol**, precum și orice alte noi acte de acest fel, adoptate înainte de data aderării, sunt obligatorii și se aplică în România și Bulgaria de la data aderării, fapt ce va fi concretizat printr-o decizie unanimă a Consiliului Uniunii Europene de a elimina controalele la frontierele interne.

România continuă să aibă probleme cu integrarea în spațiul Schengen din motive politice (prestația Parlamentului și a partidelor), juridice și funcționarea statului de drept, precum și din cauza corupției, încă generalizate. Politicienii români și astăzi se poziționează între nepăsare și condescendență față de criticile UE. Unii, nu puțini, sunt de-a dreptul ostili.

6. Eurosceptici și Euro critici

În pofida eforturilor unor lideri europeni de a consolida Uniunea Europeană, în toate componentele sale (politic, economic, financiar, comerț, infrastructură, transport, social și drepturile omului) numărul euroscepticilor și euro criticilor a început să crească după debutul crizei economice în 2008, și s-a accentuat după *invazia musulmană*, care a început în anul 2015.

Într-un număr de țări membre UE cum sunt Marea Britanie, Irlanda, Polonia, Republica Cehă, Finlanda, Grecia și altele, numărul euroscepticilor a ajuns la paritate cu cel al adeptilor integrării, din ce în ce mai substanțiale a Uniunii, în sensul ajungerii într-un viitor cât mai apropiat la **Statele Unite ale Europei**.

Premierul Marii Britanii, David Cameron, a declarat recent că dacă țara sa va rămâne în UE după referendum (iunie 2016), aceasta nu va fi niciodată parte a unui superstat și nu va adopta moneda euro.

Sunt și alți lideri din țările Uniunii Europene care se pronunță împotriva integrării politice de genul Statele Unite ale Europei și împotriva excesului de reglementări care provin de la uriașul aparat birocratic de la Bruxelles (aproximativ 54 000 de funcționari angajați de Comisia Europeană).

Sunt vehiculate (cu destule argumente și dovezi) și unele teorii ale conspirației, care, ar implica actori din umbră ai creării Uniunii Europene:

- la baza conceptelor, tratatelor și a altor documente fondatoare, începând cu anul 1947, ar sta interesele marilor corporații din *Cartelul Petrolului și Medicamentelor*, precum și marile grupuri financiare din Germania, Franța și Marea Britanie. Aceste corporații și grupuri și-ar fi impus agenda prin politicienii importanți cumpărați, fără nici un fel de scrupule;

- se afirmă că, de fapt, Uniunea Europeană este o dictatură în care Parlamentul European (singura instituție cu membri aleși direct de cetățenii

statelor membre) joacă un rol decorativ, fără puterea de a controla Comisia și pe Președintele acesteia;

- **Maestrul arhitect al UE a fost Walter Hallstein (1901-1982)**, un avocat puternic din Germania nazistă, cu un trecut destul de controversat. În perioada 1958-1967 Hallstein a fost numit primul președinte al așa-numitei Comisii Europene și a condus, în primii zece ani decisivi, în numele intereselor Cartelului;

- deoarece uneltele cheie ale Cartelului pentru ași asigura viitorul control asupra Europei au fost *patentele*, Hallstein a ales ca mână sa dreaptă, un expert în legea patentelor, pe numitul Carl Friedrich Ophuels, care, în timpul regimului nazist a fost expertul conducător al importantei *Curți a Patentelor din Frankfurt* (Germania), unde se afla sediul cartelului I.G. Farben, al industriilor chimice din țările ocupate ale Europei;

- Asupra fostului Cancelar german Helmut Kohl, actualului Cancelar Angela Merkel și fostului Președinte francez Nicolas Sarkozy, planează serioase suspiciuni privind apartenența acestora la interesele *Cartelului*;

- Se consideră că politicienii care, la 13 decembrie 2007, au semnat Tratatul de la Lisabona au dat, de fapt, întregul continent pe mâna *Cartelului*. Între aceștia a fost și Președintele României, de atunci, Traian Băsescu;

- Funcționarii de rang înalt ai UE, începând cu Președintele Comisiei Europene, sunt numiți numai cu acordul direct al Germaniei, Franței și Marii Britanii. Celelalte țări au un rol marginal, iar noile state membre ale Uniunii Europene nu au nici un rol. Din 31 ianuarie 2020, Marea Britanie a ieșit din ecuație.

- La corul Euro-criticilor se adaugă cei nemulțumiți de politicile de admisie din spațiul european a unui număr uriaș de emigranți musulmani (mai ales prin politica, considerată de mulți observatori ca fiind iresponsabilă, a Cancelarului german Angela Merkel). Din acest motiv Spațiul Schengen este pus în pericol. Multe țări au construit garduri de sârmă ghimpată la frontiere, campioană fiind Ungaria;

- **Analiști eurosceptici și euro critici** din multe țări europene, inclusiv din România consideră că, **atunci când nu mai ai frontiere, nu mai ai monedă națională, nu mai ai armată, ți-au distrus industria și agricultura, sistemul de învățământ și sănătate, ți s-au furat toate**

resursele și ești obligat să te supui legilor comunității europene, ești deja cucerit.

La acest capitol eurosceptici și euro critici sunt sute de lucrări care pot fi găsite în surse publice (cărți, articole, ziare, internet etc) și care, ar merita să fie studiate, fără părtinire, luând fiecare ce crede de cuviință că este corect. În orice caz, semnele de întrebare asupra trecutului, prezentului și viitorului Uniunii Europene sunt tot mai numeroase – venind atât din partea unor lideri politici cât și din partea multor cetățeni ai Europei.

7. Brexit (2016 – 31.01.2020)⁸

Importanța geostrategică a Regatului Unit rezidă, în special, în faptul că a reușit să construiască punți între SUA și Europa. Odată cu Brexitul, el a pierdut această capacitate și a devenit mai puțin util pentru SUA.

- Elitele politice engleze nu au uitat niciodată vremurile de aur când administrau un imperiu în care soarele nu apunea niciodată. Această pierdere traumatică, care persistă încă în imaginarul unei anumite societăți britanice, poate că a fost una dintre forțele motrice ale Brexit-ului. Sunt și puncte de vedere susținute de unele dovezi că și unii actori statali s-au implicat puternic în a determina slăbirea Uniunii Europene, prin ieșirea Marii Britanii.

- Britanicii au votat pentru ieșire din cauza unei chestiuni de identitate și de apartenență, lucru greu de înțeles pentru Bruxelles. Niciodată nu s-au simțit cu adevărat bine în privința așa-numitului **proiect european** și nici a instituțiilor supranaționale cu sediul la Bruxelles. După cum a afirmat „The Guardian”, Regatul Unit nu dorea decât cooperare economică, fără vreo intenție de a se implica în aventura integrării politice. Tratatul de la Lisabona a înrăutățit o coexistență dificilă.

- La sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, conștient de faptul că timpul nu se va întoarce, Churchill a ales să facă din Regatul Unit cel mai loial și credincios aliat al SUA, stabilind cu acestea o **relație specială**, care a avut sușurile și coborâșurile sale, dar la care SUA s-au aliniat.

⁸ *Brexit-ul și visul imperiului pierdut*, disponibil la <https://www.hotnews.ro/stiri-international-23653591>, accesat la 10 02 2020.

Cu toate acestea, nu a fost niciodată o relație simetrică. Regatul Unit beneficia de pe urma ei pentru că slujea cu promptitudine țelurile geostrategice ale marelui aliat.

- De fapt, importanța geostrategică a Regatului Unit rezidă, în special, în faptul că a reușit să construiască punți între SUA și Europa. Acolo se afla valoarea sa pentru SUA. Odată cu Brexit-ul, Regatul Unit a pierdut această capacitate și a devenit mai puțin util pentru Statele Unite.

- De aici disconfortul lui Obama față de Brexit, exprimat în mai multe rânduri. Odată cu ieșirea Regatului Unit din Uniune, SUA au pierdut un instrument prețios care le permitea să influențeze/să monitorizeze dezvoltarea politicilor europene, și anume, în materie de securitate și de apărare, un subiect de mare îngrijorare pentru Washington. În conformitate cu obiectivele geostrategice ale SUA și acționând cu mâna sa lungă în cadrul aparatului instituțional al UE, Regatul Unit a făcut tot ce i-a stat la dispoziție pentru a împiedica realizarea unei capacități militare europene credibile.

- Relația dintre SUA și Regatul Unit nu trăiește cele mai bune zile ale sale. Vom vedea care va fi reacția americană la adoptarea britanică a tehnologiei chineze 5G și la oportunitatea Regatului Unit de a impozita marile companii tehnologice americane. Nu lipsesc amenințările de represalii: regândirea colaborării în domeniul informațiilor, impunerea de taxe la mașinile britanice etc.

- În afară de eliberarea din *ghearele* Bruxelles-ului, nu este clară gândirea strategică a liderilor britanici cu privire la rolul Regatului Unit în lume. Cert este că nu va înceta să fie un actor internațional foarte important (membru al Consiliului de Securitate al ONU, al G-7, al G-20 și actor hotărâtor în Commonwealth), dar, cu siguranță, va pierde marja de manevră și situația se va înrăutăți (ca și cea a Uniunii Europene), cel puțin pe termen scurt și mediu. Va deveni mult mai dependentă de utilitatea pe care SUA i-o va atribui.

Istoricul Brexit⁹

• **Brexit** (cuvânt telescopat din British și exit) a fost retragerea programată a Regatului Unit (UK) din Uniunea Europeană (UE). În urma unui referendum **din iunie 2016**, în care **52%** dintre alegătorii participanți au votat retragerea, guvernul britanic a anunțat în mod oficial retragerea țării în martie 2017, începând procesul Brexit. **Marea Britanie s-a retras din UE la 11 p.m. GMT la 31 ianuarie 2020**, începând o perioadă de tranziție care urmează să se încheie la **31 decembrie 2020**.¹⁰ În perioada de tranziție de 11 luni, Marea Britanie și UE vor negocia viitoarea lor relație. Marea Britanie rămâne supusă legislației Uniunii Europene și rămâne parte a Uniunii vamale a UE și a Pieței Unice Europene în perioada de tranziție, dar nu mai este reprezentată în organismele sau instituțiile politice ale UE.

• Retragerea a fost susținută de eurosceptici și respinsă de proeuropeni, ambele categorii provenind din aproape tot spectrul politic. Marea Britanie s-a alăturat Comunităților Europene (CE) (principal Comunitatea Europeană (EEC)) în 1973, calitatea de membru în continuare fiind aprobată printr-un referendum din 1975. În anii 1970–1980, retragerea din UE a fost pledată în principal de stânga politică, de exemplu în manifestul electoral al Partidului Laburist din 1983. Începând cu anii 1990, aripa eurosceptică a Partidului Conservator a crescut și a condus o rebeliune asupra ratificării Tratatului de la Maastricht din 1992, care a instituit UE. Aripa eurosceptică a Partidului Conservator a condus o rebeliune în ratificarea tratatului și, cu **Partidul Regatul Unit al Independenței (UKIP)** și campania **People's Pledge** a presat pe Primul-ministru conservator David Cameron de a organiza un referendum privind continuarea Calității de membru al UE, care a avut loc în iunie 2016. Cameron, care a făcut campanie pentru a rămâne, și-a dat demisia după rezultat și a fost succedat de Theresa May.

• **La 29 martie 2017, guvernul Regatului Unit** a început oficial procesul de retragere prin invocarea articolului 50 din Tratatul privind Uniunea Europeană cu permisiunea Parlamentului. May a convocat alegeri generale în iunie 2017, care au avut ca rezultat un guvern minoritar conservator susținut de Partidul Democrat Unionist. Negocierile de retragere

⁹ *Brexit*, Wikipedia disponibil la <http://ro.wikipedia.org/wiki/>, accesat la 10 02 2020.

¹⁰ Idem.

Marea Britanie-UE au început mai târziu în acea lună. Marea Britanie a negociat să părăsească uniunea vamală și Piața Unică a UE. Aceasta a dus la un acord de **retragere din noiembrie 2018**, dar parlamentul Regatului Unit a votat împotriva ratificării acestuia de trei ori. Partidul Laburist a dorit orice acord pentru menținerea unei uniuni vamale, în timp ce mulți conservatori s-au opus acordului financiar al acordului, precum și *Irish backstop* conceput pentru a preveni controalele la frontieră dintre Irlanda de Nord și Republica Irlanda. Liberalii Democrați, Partidul Național Scoțian și alții au căutat să inverseze Brexit-ul printr-un al doilea referendum propus.

• **În martie 2019, parlamentul Regatului Unit a votat** pentru luna mai pentru a solicita UE să întârzie Brexit-ul până în aprilie, iar mai târziu în octombrie. După ce nu a reușit să obțină acordul aprobat, May și-a dat demisia din funcția de prim-ministru în iulie și a fost succedată de Boris Johnson. El a încercat să înlocuiască anumite părți ale acordului și a promis să părăsească UE până la noul termen. La 17 octombrie 2019, guvernul Regatului Unit și UE au convenit un acord de retragere revizuit, cu noi aranjamente pentru Irlanda de Nord. Parlamentul a aprobat acordul pentru control suplimentar, dar a respins trecerea acestuia în lege înainte de data de 31 octombrie și a obligat guvernul, prin **Legea Benn** să ceară o a treia întârziere Brexit. La 12 decembrie au avut loc alegeri generale anticipate.

• **Conservatorii au câștigat o majoritate mare** la alegerile respective, Johnson declarând că Marea Britanie va părăsi UE la începutul anului 2020. Acordul de retragere a fost **ratificat de Marea Britanie la 23 ianuarie și de UE la 30 de ianuarie și a intrat în vigoare la 31 ianuarie.**

• Multe efecte ale Brexitului depind de cât de strânsă va fi relația Marea Britanie cu UE sau dacă perioada de tranziție expiră fără a fi convenit termenii. Consensul larg dintre economiști este acela că **Brexit-ul va dăuna economiei Regatului Unit** și va reduce venitul real pe locuitor, pe termen mediu și lung și că referendumul în sine a afectat economia. Brexitul va reduce probabil imigrația din țările din Spațiul Economic European (SEE) în Marea Britanie și prezintă provocări pentru învățământul superior, cercetarea academică și securitatea din Marea Britanie. În urma Brexit-ului, legislația UE și Curtea de Justiție a UE nu vor mai avea supremația asupra legilor britanice sau a Curții Supreme, decât într-o măsură temporară convenită într-un acord de retragere. Legea Uniunea Europeană (Retragere)

păstrează legislația comunitară relevantă ca drept intern, pe care Marea Britanie ar putea apoi să o modifice sau să o abroge.

Ca o concluzie, la acest final, se poate aprecia că nu sunt încă clare toate consecințele negative pentru Regatul Unit și pentru Uniunea Europeană ale procesului de divorț convenit, în mai mult de trei ani de negocieri dure.

8. Evoluții posibile ale Uniunii Europene în următorii zece ani

Studierea unor lucrări, declarații și luări de poziție ale principalilor actori în construcția europeană merg de la scenariul optimist privind realizarea într-un termen relativ scurt a unei integrări politice depline în așa numitele **Statele Unite ale Europei**, până la variante unei disoluții din ce în ce mai accentuate, datorită unui complex de factori de ordin politic, economic, financiar, social și cultural. În acest moment este dificil de apreciat care curent are șanse de reușită.

Totuși, cred că se impune o inventariere a unor cauze care au slăbit coeziunea în UE:

- existența unei structuri nedemocratice și netransparente privind luarea deciziilor, precum și menținerea unui rol marginal pentru Parlamentul European;
- se manifestă practic dictarea unor decizii, care-i afectează pe toți, de către Germania și Franța, la care se asociază uneori și alte state europene mai importante;
- nerezolvarea dificultăților economico-financiare apărute odată cu criza din 2008-2012;
- impunerea de facto a unei Europe cu două viteze, prin adâncirea faliei dintre țările vest-europene și cele din Europa Centrală și de Est;
- excesul de birocrație și de reglementări care au speriat mediul de afaceri, dar și pe cetățenii obișnuiți;
- slăbirea solidarității între statele europene și afirmarea unor interese naționale, în detrimentul prevederilor tratatelor și principiilor fondatoare ale UE (a se vedea cazul Marii Britanii, dar și a altor țări);
- punerea sub semnul întrebării a existenței și extinderii spațiului Schengen datorat crizei migranților și reluării controalelor la frontierele interne ale UE;

- existența unor relații politice, economice și financiare cu țări nemembre ale Uniunii Europene (în special cu Federația Rusă) cu afectarea intereselor celorlalte state membre, neglijând interesul comun (exemple Germania, Franța, Italia, Grecia și Ungaria);
- abordarea complexului dosar al energiei din perspectivă pur națională, după principiul *fiecare pentru el* (a se vedea cazul „Nord-Stream”);
- abandonarea în ultima vreme a țărilor din vecinătatea UE - Republica Moldova, Ucraina și Georgia (probabil pentru a menaja Rusia);
- apărarea în exces a intereselor corporațiilor multinaționale în detrimentul companiilor mai mici și al cetățenilor;
- Ieșirea Marii Britanii din UE adâncește criza și creează condiții pentru alte defecțiuni.

Modul cum Uniunea Europeană va răspunde la cauzele care au slăbit-o ca organizație (se mai pot adăuga multe altele) va da sensul evoluției – integrare mai strânsă sau disoluție. Oricum putem observa că ieșirea Regatului Unit din Uniunea Europeană a reprezentat o lovitură puternică și a diminuat alte tendințe eurosceptice în unele țări membre precum Italia, Polonia și Ungaria. Rămâne de văzut care va fi cursul pe termen scurt și mediu.

BIBLIOGRAFIE

- Academia Română, Institutul de cercetări juridice, Integrarea Europeană și dreptul românesc, București, 2006.
- BĂRBULESCU I. G., *UE – de la național la federal*, Editura Tritonic, București, 2005.
- DACIAN C. D., *Uniunea Europeană*, Editura C.H. Beck, București, 2007.
- IGNAT I., *Uniunea Europeană – de la Piața Comună la moneda unică*, Editura Economică, București, 2002.
- NĂSTASE A., *Europa quo vadis? – spre o nouă Europă unită*, Editura Monitorul Oficial, București, 2003.
- STEVEN MG., *Uniunea Europeană, Ghid Critic*, Editura Monitorul Oficial, 2007.

Tratatele institutive.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Tratatul privind Uniunea Europeană.

VOICU M., *Drept comunitar, Teorie și jurisprudență*, Editura Ex Ponta,
Constanța, 2002.

căutare cu motorul Google – Eurosceptici și euro critici

căutare cu motorul Google – Istoricul Uniunii Europene

<http://ec.europa.eu>

<https://wikipedia.org/wiki/Brexit>

www.agerpres.ro/externe/2013/10/16europa-4

www.consilium.europa.eu

www.digi24.ro/Emil+Hurezeanu

www.eurlex.europa.ru

www.europarl.europa.eu

www.hotnews.ro/stiri-international-23653591

www.infoeuropa.ro

www.profit-over-life.org

